

جایگاه انسان کامل در کارکرد فردی دین

از دیدگاه شهید مطهری و نیچه

مؤلف:

نسرین هژبری (استاد یار - معتمد المصطفی)

رقیه نظری

سرشناسه:	هژبری، نسرين، ۱۳۴۷ -
عنوان و نام پديدآور:	جاىگاه انسان کامل در کارکرد فردى دين ازديدگاه شهيد مطهرى و نيچه/ نسرين هژبرى، رقيه نظرى.
مشخصات نشر:	مشهد: انتشارات ۱۱۰ [صد و ده] ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهرى:	۲۴۶ ص. ۵۴/۱۴×۲۱/۵ م.م.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۵۳۵۸-۵۸-۲
وضعيت فهرست نويسى:	فيا
داشت:	کتابنامه
موضوع:	مطهرى، مرتضى، ۱۳۵۸-۱۲۹۸ نظريه درباره انسان شناسى
موضوع:	Motahari, Mortaza - View on anthropology
موضوع:	نيچه، فريدريش ويلهلم، ۱۸۴۴ - ۱۹۰۰ م. - ديده گاه درباره انسان
موضوع:	on human beings Nietzsche, Friedrich wilhelm, 1844 - 1900 -
موضوع:	انسان (فلسفه)
موضوع:	Personality
موضوع:	انسان (اسلام)
موضوع:	Theological anthropology - Islam
شناسه افزوده:	نظريه، ۱۳۵۸ -
رده بندى کنگره:	B ۸۲۸ .۷۱۳۹۵
رده بندى ديويى:	۱۲۸
شماره کتابشناسى ملي:	۴۲۷۱۶۱۱

ناشر: انتشارات ۱۱۰ (صد و ده)

نام کتاب: جاىگاه انسان کامل در کارکرد فردى دين از ديده گاه شهيد مطهرى و نيچه

مؤلف: نسرين هژبرى (استاديار جامعه المصطفى)، رقيه نظرى

صفحه آرايى: سيده طييه حسيني

چاپ: مقرب

نوبت چاپ: اول/ ۱۳۹۵

تعداد صفحات: ۲۴۶

قطع: رقعى

قيمت: ۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۵۳۵۸ - ۵۸ - ۲

تلفن ناشر: ۰۹۱۵۷۳۹۲۸۱۴

entesharat110@gmail.com

سخن مولف

در این تحقیق در پی واکاوی ویژگی‌های انسان کامل هستیم. از میان مکاتب مختلفی که به این مسئله پرداخته‌اند انسان کاملی را که شهید مطهری بر اساس مبانی توحیدی و قرآن و سیره معصومین علیهم‌السلام ترسیم می‌کند را به صورت تطبیقی با ابرمرد نیچه که ظهورش با مرگ خدا در برهه‌ای از ارزش‌های اخلاقی به وقوع می‌پیوندد را بررسی نموده و در نهایت با مقایسه تحلیلی اثرات اندیشه انسان کامل شهید مطهری و ابرمرد نیچه راجع به طراحی کارک‌های فردی دین تبیین می‌کنیم.

لازم به ذکر است که فلسفه نیچه بخصوص با طراحی ابرمرد خویش، آثار تخریب‌کننده‌ای را بر جامعه غرب گذاشته است و از نمایندگان ابرمرد نیچه می‌توان به جهاز خدایی چون هیتلر اشاره کرد.

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۱
تعریف واژه‌ها و اصطلاحات کلیدی:.....	۱۵
بخش اول: انسان کامل از دیدگاه شهید مطهری و نیچه	
انسان کامل اول: انسان کامل از دیدگاه شهید مطهری.....	۱۹
پان‌بینی شهید مطهری.....	۲۰
انسان کامل شهید مطهری.....	۲۵
درک هدف زندگی.....	۲۵
زهد.....	۲۶
صاحب درد بودن.....	۴۷
آزادی.....	۴۹
هماهنگ بودن در رشد ارزش‌های انسانی.....	۶۰
اعتقاد به توحید.....	۶۹
ایمان و عمل صالح.....	۸۰
تصفیه نفس.....	۸۱
معرفت عقلی.....	۸۷
توجه به طبیعت.....	۸۹

عزت نفس ۹۲

قدرت ۹۶

فصل دوم: انسان کامل از دیدگاه نیچه ۱۰۵

جهان بینی نیچه ۱۰۵

انسان کامل نیچه ۱۱۹

بخش دوم: اثر اندیشه شهید مطهری و نیچه در کارکرد فردی دین

فصل اول: کارکرد فردی دین ۱۳۱

معنا بخش به ۱۳۱

فرونشاندن عصبانیت باوداکی ۱۳۷

تقویت صبر و بردباری ۱۴۰

کاهش اضطراب و نگرانی ۱۴۳

نجات از گرداب تنهایی ۱۴۴

زوال ترس ۱۴۵

رفع نیاز انسان در شناخت حسن و قبح افعال ۱۴۶

شناساندن اشیای سودمند و زیان آور به انسان ۱۴۶

حفظ نوع انسانی ۱۴۷

تربیت و تکمیل انسان ها فراخور استعداد آن ها ۱۴۸

۱۴۸.....	تعلیم صنایع و فنون سودمند
۱۴۹.....	تعلیم اخلاق
۱۵۰.....	بیان ثواب و عقاب اعمال
۱۵۰.....	راهنمایی به زندگی با آرامش
۱۵۱.....	پاسخگویی به حس مذهبی
۱۵۳.....	راحتگی به حس کنجکاو
۱۵۵.....	فصل دوم: برانداشه شهید بر کارکرد فردی دین
۱۵۵.....	معنا بخشی
۱۶۰.....	فرو نشانندن عطش جاودانگی
۱۶۳.....	نجات از گرداب تنهایی
۱۷۷.....	زوال ترس
۱۸۰.....	رفع نیاز انسان در شناخت حسن و قبح افعال
۱۹۷.....	حفظ نوع انسانی
۲۰۲.....	تعلیم اخلاق
۲۰۹.....	فصل سوم: اثر اندیشه نیچه بر کارکرد فردی دین
۲۰۹.....	معنا بخشی به زندگی
۲۱۷.....	فرو نشانندن عطش جاودانگی

نجات از گرداب تنهایی ۲۲۱

زوال ترس ۲۲۳

رفع نیاز انسان در شناخت حسن و قبح افعال ۲۲۵

حفظ نوع انسانی ۲۲۷

تعلیم اخلاق ۲۳۰

ترجمه گیری ۲۳۷

پیش نهادها ۲۳۸

منابع و مآخذ ۲۴۱

یکی از حوزه‌های اساسی که توجه اندیشمندان و متفکران را همواره به خود جلب می‌کند و نیز در همه مکاتب از مهم‌ترین مسائلی است که به آن پرداخته شده است انسان است.

در میان مباحث انسان‌شناسی، آنچه بیشتر حائز اهمیت جلوه می‌کند و شاید از اساسی‌ترین مسائلی که دغدغه بشر را برانگیخته است کمال انسان است و این که کمال او در چیست؟

هدف از آفرینش انسان نیز، رساندن انسان به کمال انسانی در رهگذر دنیا و فراز و نشیب‌های آن است. لذا ضرورت ایجاد می‌کند تا به ویژگی‌های انسان کامل دست‌یابیم تا با ایجاد کردن آن انسانیت در خود به کمال انسانی خویش دست‌یابیم.

به این ویژگی‌های در مکاتب مختلف پرداخته شده است و به گفتن شهید مطهری محی‌الدین عربی که در قرن هفتم هجری می‌زیسته است اولین کسی است که تعبیر انسان کامل را مطرح کرده است.

یکی از کسانی که به این مسئله پرداخته، نیچه است. وی ابرمردی را طراحی می‌کند که کمال وی در دست‌یابی به قدرت خلاصه شده است. به قول ابروینگ زایتلین هیچ متفکری در تاریخ فلسفه نو همانند نیچه نداشت است بر ارزش‌های غربی، اثری کوبنده و مخرب بگذارد. فلسفه نیچه بخصوص با طراحی ابرمرد خویش در پی ویران کردن بنیان اخلاق و ارزش‌های انسانی است.

در مقابل انسان کامل شهید مطهری که برگرفته از مبانی توحیدی وی و مکتب اهل‌بیت علیهم‌السلام است، انسان است که همه ارزش‌های انسانی را به‌صورت هماهنگ در خود ایجاد کرده باشد.

مسئله دیگر این است که در عصر حاضر گره‌های دین‌پژوهان صدق و کذب ادیان را وانهاد، رویکردی کارکردگرایانه در پیش می‌گیرند. برخی دین را دارای کارکرد منفی شمرده و برخی دیگر بر کارکردهای مثبت آن تأکید می‌ورزند. این گروه خود دو دسته هستند

آنان که این کارکردها را همیشگی دانسته و دسته‌ای که دوران دین را پایان یافته می‌دانند.

در عین حال یکی از ابعاد دین‌پژوهی که خداناگرایان بیش از خدا باوران بر آن توجه کرده‌اند پاسخگویی دین به نیازهای روانی انسان است. گروهی از ملحدان با این پیش‌فرض که خدا و معارف و حیانی سران بیش نیست، عوامل روانی را خاستگاه اعتقاد به موجودات فراطبیعی می‌دانند.

با توجه به پیش‌گرفته‌ی دین در ابعاد مختلف، بخصوص بعد فردی در زندگی انسان عصر حاضر لازم است تا دیدگاه‌هایی که انسان را یاری می‌دهد به این کارکردها دست یابد، شناسایی شوند و بخصوص نسل جوان را از سرشکستگی و پناه بردن به مکتب‌های پوشالی نجات دهد.

از آنجایی که مبانی فکری شهید مطهری با نیچه بسیار متفاوت و بلکه شاید بتوان گفت در دو جهت مخالف هستند. تصویرینی که هر یک از این دو در باب انسان کامل می‌دهند اثرات بسیار متفاوتی در کارکردهای فردی دین دارد. از نگاه نیچه انسان کامل ابرمردی است که کمال او در قدرت و ضدیت او با اخلاق است او با مرگ خدا نمود پیدا

می‌کند و غرق در دنیا و لذات آن می‌شود. بنابراین از دیدگاه او معنابخشی به زندگی در کارکرد فردی دین با به قدرت رسیدن ابرمرد محقق می‌شود و فرونشاندن عطش جاودانگی با اعتقاد به ظهور ابرمرد در آخرالزمان صورت می‌پذیرد. اندیشه ابرمرد نیچه انسان را به سمت خیریت و دوری از اخلاق می‌کشاند زیرا او کمال انسان را در قدرت می‌داند و فقط زور قدرتمند علیه ضعف در نظر او می‌تواند اخلاقی باشد. بنابراین انسان کامل از دیدگاه شهید مطهری انسانی است معتقد به توحید، که در پی کسب فضائل انسانی و الهی است و اثرات آن در کارکردهای فردی دین به گونه‌ای خواهد بود که انسان را به سمت فضائل اخلاقی و آرامش درونی و الهی شدن سوق می‌دهد و لذا اثراتی مثبت از خود بر جای می‌گذارد.

در تحقیق حاضر، انسان کاملی که شامل مظاهر توحید می‌گردد، بررسی چندین کتاب ایشان بیان شده است و به صورت تحلیلی با ابرمرد نیچه مطرح شده و نیز از آن جهت که اثر اندیشه انسان کامل شهید مطهری و نیچه بر برخی از کارکردهای فردی دین بررسی شده، نوآوری دارد.